Durant la Restauració Borbònica (1875-1902), el concepte d'Estat del benestar i els drets socials estaven encara en una fase molt inicial. La Constitució de 1876 establia una declaració de drets, però molts d'aquests es podien restringir segons el govern que estava al poder, cosa que implicava una manca de garanties reals per a la majoria de la població. Durant el període del govern liberal en el "Parlament llarg" (1885-1890), es van impulsar algunes reformes com la reforma del Codi Civil.

Tot i que les lleis laborals i socials eren escasses, a finals del segle XIX es van aprovar algunes normatives que suposaven els primers passos cap a la protecció social. Per exemple, la **Llei d'associacions de 1887** va permetre la creació de sindicats; la **Llei de protecció del treball de dones i nens (1900)** va intentar limitar les condicions més dures per a col·lectius vulnerables, i la **Llei d'accidents laborals (1901)** va establir compensacions per als treballadors en cas d'accident, un precedent de l'assegurança laboral.

Aquestes mesures, encara que molt limitades i sovint mal aplicades, mostren un inici de preocupació per la qüestió social i la necessitat de legislar per protegir mínimament els treballadors.

h

Durant la crisi de la Restauració i la dictadura de Primo de Rivera (1902-1931), es van introduir algunes iniciatives per millorar les condicions laborals i socials, però aquestes reformes van ser parcialment insuficients i limitades pel context polític i social de l'època.

A partir de la Revolució "des de dalt" de Maura i el reformisme liberal de Canalejas, es van implementar lleis per millorar les condicions laborals, com la Llei de reclutament de 1912, que buscava regular el treball i establir certes proteccions per als treballadors. Una de les primeres lleis significatives va ser la prohibició del treball nocturn femení ot i estar pensada com una protecció, també limitava el dret de les dones a treballar en igualtat de condicions, i també es van crear institucions com l'Institut de Reformes Socials (1903) per legislar sobre les condicions laborals i promoure lleis laborals.

Tot i aquestes iniciatives, la situació de les classes populars no va millorar substancialment. La reducció de la capacitat adquisitiva i la falta de mesures efectives de control i inspecció va provocar que la legislació laboral tingués poc efecte en la millora real de les condicions laborals. Així, tot i la creació de lleis com la Llei del descans dominical (1904) o la Llei que prohibia el treball nocturn a les dones (1912), aquestes no van ser suficients per generar un canvi profund en la societat.

D'altra banda, va començar a sorgir una cultura obrera amb moviments com l'Escola Moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia, que va promoure l'educació llibertària i la creació d'ateneus populars. També es van formar les primeres escoles noves (1911) impulsades pel PSOE per a la difusió de l'educació entre les classes obreres.

Un dels moments clau va ser la vaga de La Canadenca (1919), a Barcelona, que va aconseguir establir la jornada laboral de vuit hores gràcies als acords entre sindicats i patronal. Tot i aquest avenç, la repressió i la falta de garanties de les lleis laborals van dificultar el seu efectiu compliment.

Finalment, la dictadura de Primo de Rivera (1923-1931) va frenar els avanços socials i laborals, ja que les seves polítiques es van centrar més en l'ordre i la repressió que en la creació d'un veritable estat del benestar.

a

pública i Catalunya autònoma (1931–1936), el concepte de **conquesta dels drets socials i estat del benestar** va viure un dels seus períodes més destacats en la història d'Espanya, amb un important impuls a la legislació social i les reformes laborals. La **Constitució de 1931** va ser un document fonamental, ja que va establir una sèrie de drets socials i laborals que començaven a configurar un Estat del benestar incipient. Entre els drets reconeguts es trobaven la **igualtat davant la llei**, la **educació primària obligatòria i gratuïta**, així com el **sufragi universal**, que incloïa per primera vegada el **vot femení**.

Pel que fa a les **reformes sociolaborals**, es van impulsar lleis com la **Llei de contractes de treball**, que millorava les condicions laborals dels treballadors, establint contractes laborals més justos. També es van aprovar lleis que garantien **l'assistència a malalts i ancians**, com la **Llei de jurats mixtos**, i **l'atenció a la salut pública** amb la **Llei de coordinació sanitària**, tot i que algunes d'aquestes lleis no van aconseguir ser acceptades plenament pel govern radical-cedista, com va passar amb la legislació laboral.

El període va ser també una etapa d'impuls a l'**ensenyament i la cultura**, amb la creació de milers d'escoles públiques, la contractació de mestres i la **promoció de les Missions Pedagògiques**, que portaven l'educació i la cultura a les zones més rurals. Les **Cases de la Cultura** i **la Barraca de García Lorca**, una companyia de teatre universitària, van ser iniciatives que van fomentar la formació cultural i artística.

A Catalunya, amb l'autonomia obtinguda per l'Estatut d'Autonomia de 1932, es van crear lleis i institucions per millorar les condicions laborals, com la **Llei de contractes de conreu catalana**, tot i que la relació entre la Generalitat i el govern central va ser tensada en algunes ocasions.

Així, durant la Segona República, es van establir les bases per a un **estat del benestar** més ampli, tot i que les tensions polítiques i socials van dificultar l'aplicació plena d'aquestes lleis i reformes.

d

Guerra Civil Espanyola (1936–1939):

Durant la Guerra Civil Espanyola, la conquesta dels drets socials i l'estat del benestar es va veure interrompuda a causa de la situació de guerra i de la divisió entre els dos bàndols. A

la **zona republicana**, malgrat els esforços de les forces d'esquerra per impulsar reformes laborals i socials, com la jornada laboral de 8 hores, la coeducació i la millora en els serveis d'educació i salut pública, aquestes iniciatives es van veure frenades per les dificultats derivades de la guerra. Les condicions de la contesa bèl·lica van impedir que aquestes reformes tinguessin un gran abast.

En canvi, a la **zona franquista**, el règim sublevat va prioritzar l'organització autoritària de l'Estat i la repressió de les institucions republicanes, sense donar prioritat a la promoció dels drets laborals i socials durant el conflicte. Això va fer que el desenvolupament d'aquests drets fos gairebé inexistent en aquest període.

En resum, durant la Guerra Civil, els drets socials i l'estat del benestar es van veure greument afectats per la guerra, i tot i que a la zona republicana es van intentar mantenir certes reformes socials, la guerra va impedir que aquestes es consolidessin de manera efectiva.

t

Dictadura franquista: construcció del règim (1939–1959)

Durant els primers anys de la dictadura franquista, la **conquesta dels drets socials** va patir un retrocés important. El **Fuero del Trabajo** (1938) va establir els drets laborals segons els principis del **nacionalsindicalisme**, subordinant els drets dels treballadors a la unitat nacional i l'autoritat del règim. Aquesta llei va permetre al règim controlar estrictament les relacions laborals, mentre es prohibia qualsevol tipus de sindicat independent.

Pel que fa a l'**estat del benestar incipient**, tot i que es van crear algunes mesures socials, com la **Seguretat Social** (1947), aquests avanços eren molt limitats. El sistema de salut, per exemple, estava subordinat a la influència de l'Església i l'Estat, i la cobertura era insuficient per a gran part de la població. Així, tot i els intents de millorar les condicions de vida amb lleis com la **Llei de convenis col·lectius** (1958), aquestes reformes eren insuficients per generar un veritable estat del benestar, ja que estaven molt controlades pel règim.

Aquesta etapa va ser marcada per una **concentració de la riquesa en pocs grups** privilegiats i la **pobresa generalitzada** entre les classes populars. Tot i les lleis i reformes laborals i socials, aquestes no representaven una autèntica conquesta dels drets socials per a la majoria de la població, sinó més aviat una consolidació del control del règim sobre la societat.

En resum, durant la dictadura franquista, es va intentar crear un sistema de **benestar social incipient**, però les seves condicions eren molt limitades i no garantien els drets socials per a tothom. Els drets laborals i socials van quedar subordinats als interessos del règim i la seva autoritat, i les condicions de vida de la majoria de la població van continuar sent molt precàries.

r

Conquesta dels drets socials i estat del benestar incipient (1959–1975)

Durant el període del desenvolupament econòmic franquista (1959-1975), es van produir algunes millores en els drets socials i en l'estat del benestar, tot i que de manera limitada. A nivell educatiu, la **Llei General d'Educació (1970)** va incrementar l'escolarització bàsica i universitària, però sota un control estatal i eclesiàstic. També es van millorar alguns aspectes laborals amb la creació de **sindicals controlats pel règim**, com les eleccions sindicals, però sense llibertats reals per als treballadors.

Pel que fa a l'estat del benestar, es van implementar serveis com la **Seguretat Social** (1947), però eren insuficients per cobrir tota la població. Tot i aquestes reformes, el règim seguia sent autoritari i no acceptava la democràcia ni garantitzava les llibertats polítiques.

k

Conquesta dels drets socials i estat del benestar incipient durant la Transició democràtica i autonomia (1975–1986)

Després de la fi del franquisme i l'inici de la democràcia, es van aconseguir avenços importants en els drets socials i en l'estat del benestar. La **Constitució de 1978** va ser fonamental perquè va reconèixer drets socials bàsics com el dret a la salut, l'educació i el treball. A partir d'aquí, es va començar a construir un estat del benestar més complet, amb una major cobertura social per a tota la població.

Es van fer reformes importants a la **Seguretat Social**, garantint pensions i altres prestacions socials per als treballadors. A més, es van millorar els serveis sanitaris, que es van fer més accessibles per a tothom. També va créixer l'accés a l'educació, amb una **Llei General d'Educació** que va facilitar que més persones poguessin accedir a l'escola i fins i tot a la universitat.